

શ્રી ગણેશાયનમઃ

વામી ભક્ત સામન્ત નાટકનાં ગાયનો.

રચાવી છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,
વીડલદાસ હેમજીભાઈ ભાવનગરવાળા

શ્રી વિજય નૌતમ નાટક સમાજના માલિક.

ડૉ. બંદરેડ/પારસી થીએટર. સુ. કરાંચી.

પ્રિંથ કુવામિસુના સર્વ હક્ક પ્રસિદ્ધ કરનારને સ્વાધીન છે.

ધીમાર્તિ કુદાલય પ્રેસમાં પ્રેસ. લીખાભાઈ હજનદાસે
છાપ્યાં. ડૉ. રતનચોળમાં મરચીચોળ-અમદાવાદ.

આવૃત્તી ૨. જી.

પ્રત ૧૦૦૦

સંવત ૧૯૭૪

સને ૧૯૧૮

કીંમત ૦-૨-૦

ગાંધીસાહેબ મુખર્જી સરકારની

ગવર્નમેન્ટ લેબોરેટરીમાં વિદ્વાન સરકારી ડોક્ટરે અમારી 'ખનાવેલી બાદશાહી યાકુતી' અનંગ વિલાસની ગોળીઓ ઐનાલાઇઝ કરીને તેમાં કોઈપણ જાતની નુકસાનકારક ચીજ નથી એવું સરટીફિકેટ આપેલ છે. અને એ હિમદા રજવાડી દ્વારા અકસીર હોવાથીજ વિલાયતમાં પાસ થયેલા મોટા ડોક્ટરે, રાજા મહારાજાઓ, નવાબો તથા દેશી અને બ્રિટન ગૃહસ્થો અને મોટા સરકારી અમલદારોમાં પણ બહુ વખણાય છે.

બાદશાહી યાકુતી.

અનંગ વિલાસ.

અમે તે કારણથી શુભાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે. પુરુષાનન કાયમ રાખે છે. આ રાજવંશી યાકુતી વીર્યવીરના તમામ વ્યાધી મટાડે છે. અને વીર્ય ઘટ્ટ બનાવી ખરે પુરુષાનન આપે છે. ખરી મરદાપ આપનાર અને નગલા માણુરાને પણ જીવાનની માફક જન-રાવર બનાવનાર. આ દવાનો લાભ લેવા અમારી ખાસ ભલામણ છે. આ દવા વાપરવામાં કોઈપણ જાતની પરેશની જરૂર નથી. ૪૦ ગોળીની ડબી એકના રૂપીયા ૧.)

બાદશાહી યુનાની લેપ.

હિમદા દવાઓમાંથી આ લેપ ખનાવેલ છે; અને તે નસોને પુરતી તાકાત આપે છે. ખરે પુરુષાનન લાવવા માટે આ લેપ ફતેહ-મંદ ઇલાજ છે. આંઉસ એકની ડબીના રૂપીયા આઠ તમામ દવાઓનું પોસ્ટ ખર્ચ જુદું.

હાકડર કાલીઘાસ માતીરામ—રાજકોટ—કાઠીયાવાડ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૩૭૮૭ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ રૂપામીભાઈ રામભાઈ

વિષય ૬-૨-૪

શ્રી હરિ ઐ પરબ્રહ્મ પરમાત્મને નમઃ

“સ્વામી ભક્ત સામન્ત”

નામક નાટકનો

પ્રવેશાનુક્રમથી સંક્ષિપ્ત સાર.

મંગલાચારુર-પ્રભુપ્રાર્થના અને બાળાઓ દ્વારા નાટ્યવસ્તુ વિવેચન

અંક ૧ લો.

પ્ર. ૧—કાબુલમાં જશવન્તસિંહ મહારાજનો રાજભાદેલ.

જાંબુપુર નરેશ જશવન્તસિંહનાં સ્વપ્ન સામ્રાજ્યમાં વિહાર, અને રાણી માહામાયાના પતિ પુત્રના મંગલ માટેના મનોદગાર બસુસદ્વારા કુમાર પશ્વીસિંહના પરલોકયાત્રાના મળેલા સમાચાર અને તેથી હૃદય ખર પડતાં સગ્ત જશવન્તસિંહનો સ્વર્ગપથે સંચાર. ગર્ભ માટે ઉદર ચીરી સ્તાની સાથે સહગમન કરવા ઈચ્છતી માહામાયાના જશવન્તસિંહને મહાભિન્ની પેટલીક રાજદૂરી બાબતોની સુચનાઓ કરવા આવેલી યોગિશ્વરીથી પ્રતિબંધ રોકોઢ વીર દુર્ગાદાસની દૈવી સ્વામી ભક્તિની શરૂઆત-અને ધસી આવેલા ભંડખોરો પ્રત્યે યોગિશ્વરીના યોગબળથી ધચ્છેલા પ્રત્યાઘાત. દૃષ્ટો.

પ્ર. ૨—દીલ્હીમાં ચંદ્રસિંહ પુરિહારનો શહેર બહાનનો પ્ર-
મોહઉઘાન. ચૌવન વનમાં વિચરતી પુરિહાર પુત્રી સરદાના ચૌવનાબન
નોદગાર, અને તેની સમવયસ્કી સહચારિણીનો શાબ્દિક શૃંગાર વિહાર.
બાદ રોકોઢો પ્રત્યે ભતિવૈરાગિમાં પ્રગળત પુરિહારના પ્રાપચિક ઉદગાર.
અતિથી તરીકે રહેલા સમરસિંહને સપડાવવાનો ચંદ્રસિંહ ચંદ્રીકાનો નિર-

ધાર. સમરસીંહનું આગમન, ચંદ્રસીંહનું કુટિલ કારસ્થાન; સરલાની સમયસુચકતાથી સમરસીંહનું સંકટ ઉદન-અને સમર-સરલા વચ્ચે વિ-
મળ સ્નેહબંધન.

પ્ર. ૩-ચંદ્રસીંહના મહાલયનો એક ખંડ પોતાના ખ્યાસ નંદન પ્રત્યે નંદાના પ્રભુદાદ્યાર-અને નંદાના રૂપ રંગ પર રાચી રહેલા વંદનના હવાઈ વિચાર. નંદા પાસે પ્રેમયાચના-અને પરિણામે આવી પડતી યાતના.

પ્ર. ૪-મોગલસમ્રાટ આલમગીરનું સલાહુવન જોષપુરના પા-
ટવીકુમાર પંચીસીંહના ડેરી પોશાકથી યથેલા પરલોકવાસ સંખંધી પ્રપં-
ચમૂરતિ આલમગીર તથા ચંદ્રસીંહ સાથે દેવમૂરતિ દુર્ગાદાસ તથા સમ-
રસીંહનું મારમિક બાધામાં વિવેચન. રાણી મહામાયા તથા બાલકુમાર
અજીતસીંહને સ્વાધિન કરવા માટે મોગલસમ્રાટની માગણી-અને તે સામે
પોતાના માલીકની સ્વતંત્રતા સાચવી રાખવાની દુર્ગાદાસની દાગળ દ્રઢ
લાગણી દુર્ગાદાસને કેદ પકડવાનો આલમગીરનો ઠરાવ, -પણ અગાઉથી
ગોઠવી રાખેલી યંત્રણા મુજબ સમરસીંહથી દુર્ગાદાસનો બચાવ. ટેબ્લો.

પ્ર. ૫-રાઠોડ સરદાર દુર્ગાદાસની સ્વશિખર. પોતાના ખ્યાસ પુત્ર
દિલીપસીંહ પ્રત્યે દુર્ગાવનિતા માતૃવાત્સલ્યતામય મંતાદ્યાર અને પારણા-
માંથીજ પુત્રને પ્રચંડ વીરમૂરતિ રાષ્ટ્ર ભક્ત બનાવવાના વીર દુર્ગાદાસના
વીરચિત્ત વિચાર, દંપતિએ પોતાના બાળરાગનના બચાવ માટે સ્વસતા-
નની પ્રાણહુતિ આપવાનો કરેલો નિરવાર, મહાશૂનિની દુઃખદાયક દશા
દેખી આવેલા સમરસીંહના કણ્ણ ઉદ્ધાર, દેશના કલ્યાણ માટે દેહોત્સર્ગ
કરવાનો સર્વેનો દ્રઢ નિશ્ચય અને સમરાગણમાં સંચાર.

પ્ર. ૬-ચંદાનું મકાન. નંદાના ખ્યાસમાં નાસીપાસ નીવડેલા વંદ-
નના અંગેઅંગમાં ઈશ્કનું યતું કળતર અને ચંદન-ચંદાના સુખી સંસા-
રમાં ગમખવાર વંદનનું નડતર.

પ્ર. ૭-રાઠોડ સૈન્ય શીખર (જહરમત) રાઠોડ સમજીયાને કેશરીયાં

કરવાની યોગીશ્વરીની આજ્ઞા, અને જનિ કર્મ જળવવા માટે જહરવન
 જળવવાની દુર્ગાવતિની પ્રતિજ્ઞા, વીર સ્વામી લકત સામંત દુર્ગાદાસ પો-
 તાના નોકર ધીરને મદારી બનાવી કરહિયામાં કુમાર અજીતસિંહને છુપાવી,
 અજીતની જગાએ પોતાના પુત્ર દિલીપને સુવાડી રાણી મહામાયાને મદારી
 સ્વાંગ સભાવી અરવલ્લીની ગુફા ખીણો તરફ રવાના કરે છે. બાદ ચંદ્રસિંહ
 પુરિહાર સાથે સમ્રાટ આલમગીર અસંખ્ય સૈન્ય સાથે આવી લાગે છે
 અને બીષણ સમરાનલ જાગે છે. રાજપુતોનાં વીરોચિત કેસરિયાં અને
 રાજપુત રમણીઓનું વિલકાણ જહરવત. ટપ્પો.

અંક ૨ જો

પ્ર. ૧—નિખિડ અરણ્ય. રાડોડોએ કરેલા કેસરિયાં વખતે લાગ જો-
 ધને દુર્ગાદાસના પુત્ર દિલીપસીંહને અજીતસિંહ સમજી ઉઠાવી લઈ નાસી
 નીકળેલા ચંદ્રસિંહ પુરિહાર પાસેથી વીર નારી દુર્ગાવતિ પોતાનો પુત્ર
 પાછો લઈ લે છે-પરંતુ ચંદ્રસિંહની રહાયે દિલેરખાન આવી લાગી દિ-
 લીપને દુર્ગાવતીના હાથમાંથી ખુટવી લે છે. બાદ દિલેરખાન સાથે દિલી-
 પને અજીતસિંહ માની દીલ્હી મોકલે છે અને દુર્ગાવતી પર ચંદ્રસિંહ
 ખ્યારની માગણી સાથે આખુરના મારથી જુલમ ગુજારે છે. દરખાન સમ-
 રસિંહ આવી લાગતાં પુરિહાર પલાયન થાય છે અને દિયર ભાનુદ
 દુર્ગાદાસ વગેરેની શોધમાં જાય છે.

પ્ર. ૨—અરવલ્લીનું અરણ્ય. કુમાર અજીતસિંહને આત્રમમાં મુકી
 નિશ્ચિત થએલી મહામાયા ધીરસિંહને દુર્ગાદાસની માતાની મદદે મોકલે
 છે. બાદ પોતાના બાળરાજાને ક્યાંય પત્તો ન રજવાથી આકુળ બ્યાકુળ
 બનેલો દુર્ગાદાસ ત્યાં આવી લાગતાં યોગીશ્વરી તેને સર્વ ખુલાસો કરી
 શત્રુ અનુચરોથી સાવધ રહેવા સુચવે છે, દરખાન બાદશાહ આલમગીર
 ગુમ ફરે પ્રવેશે છે અને મહામાયા તથા આલમગીર વચ્ચે વિષમ વિતંડા-

વાદ થાય છે. બાદશાહ મહામાયાને કેદ પડેલા જતાં દુર્ગાદાસની સમય-
સુચકતાથી ડરી જઈ પોતેજ પલાયન થઈ જાય છે.

પ્ર. ૩—ચંદ્રસિંહ પુરિહારનો મહેલ. એક તરફથી સંઘાટ પર નહું
જીવું વેર વાળી મરજૂમિ સ્વાધીન કરી મોગલ સત્તાને પાછું ખસાવવાની
પૈશાચિક રાજ્યલોકની વાસનાવાળો પુરિહાર પોતાની પુત્રી મોગલ
સેનાપતિ દિલેરખાન સાથે પરણાવવા તૈયારી કરે છે. દરમ્યાન નંદાની ચા-
લાકાથી સમરસીંહ આવી લાગી સરલાને લઈ જાય છે અને કૃત્રિમ સરલા
(નંદા) સાથે હસ્તમેલાપ થતાં પહેલાં નંદન આવી સરલા પલાયન થવાના
સમાચાર આપતાં સર્વે અજયબીમાં ઉતરી જાય છે. અને દિલેરખાન સમર
સરલાને પકડી પાડવા સૈન્ય સાથે રવાના થાય છે. ટેબલો.

પ્ર. ૪—ચંદાનું મકાન. ચંદા ઉપર આફરીન થઈ પડેલા ચંદનનું વિ-
લમ્બણ કાવતું અને નિર્દોષ ચંદનની કમખખતી.

પ્ર. ૫—અરવહા નજીકનું અરણ્ય. દશાના દાણ નંદા નીચે દબા-
વેલા દુર્ગાદાસના ઉદ્ગાર. સમર-સરલાની શોધ માટે સંકેતી રૈયત પર
દિલેરખાનનો ખજાતકાર, દુર્ગાદાસનું માંસ પ્રત્નની મદદે આગમન. દિલેર-
ખાન પલાયન. માંસપ્રત્નની દુર્ગાદાસને આશીષ. અને દુર્ગાદાસનો પ્રત્નને
દિલાસો. પીર દ્વારા માછતા મરણ સમાચાર-આંતરિક પરિતાપ-માતા
અને માતૃભૂમિ જન્મેનું કષ્ટ વાળવાની દુર્ગાદાસની પ્રચંડ પ્રતિજ્ઞા. તથા
સરલા દુર્ગાવતિને દીકરીપણી મુક્તિ માટે દીલ્હી જવાની આજ્ઞા. બાઈના
આદેશ મુજબ સમરસીંહનું જોડપુર તરફ રવાના થવું. અને ચોખ્ખી-
રીને લોખંડી પેટી સોંપી દીલ્હી જવું.

પ્ર. ૬—ચંદાનું મકાન. ચંદાને ફસાવવા જતાં ચક્રર ખાઈ અંધારા
વંદનની કમખખતી.

પ્ર. ૭—શહેરશાહ આલમખીરનો ગૃહ આવાસ. આલમખીર
ચંદસીંહ ચંદાને અજાતસીંહના રાજ્ય કાર્યની લલામણ કરી આદેશો

નય છે. દુર્ગાવતિ સરલા દાખલ થાય છે. દિલીપને પારણામાંથી ઉઠાવી લે છે. બાદ દુર્ગાદાસ આવી દિલ્લેરખાનને મારી માતાનો બદલો લે છે. સ્વામીના આદેશ મુજબ દુર્ગાવતિ સરલા અને દિલીપ સાથે રવાના થાય છે. બાદશાહ વગેરે આવી લાગતાં દુર્ગાદાસ જેલ પકડાય છે. ટપ્પેલો.

અંક ૩ નો.

પ્ર. ૧—અરવલ્લી નજીકનો અરણ્ય પ્રદેશ. દિલ્હીમાંથી દિલીપને લઈ આવેલાં દુર્ગાવતિ તથા સરલાને રાણી મહામાયા આવી મળતાં દિલીપ રાણીજીને સ્વાધીન કરી સમરસિંહને બંધુની કુમકે આવવાનું ન્હાવી દુર્ગાવતિ ચોતાના પ્રાંગણને બંધન મુક્ત કરાવા પુનઃ દિલ્હી તરફ રવાના થાય છે. બાદ સરલાને અજાનક ચોતાના પ્રિયતમ સાથે મેળાપ થતાં તેના મુખેથી બાઈને કેદ થયેલા સાંભળી સમરસિંહ પણ દુર્ગાદાસની મદદ માટે દિલ્હી નય છે.

પ્ર. ૨—દિલ્હીમાં મોગલ સદતનતનું જેલખાનું જેલખાનામાં ચંદ્રિકાનો દુર્ગાદાસ પ્રત્યે પૈશાચિક પ્યાર-દુર્ગાદાસનો તેના પ્રત્યે શી-કાર-મોગલ સેનાપતીના સ્વાંગમાં આવી દુર્ગાવતીએ સ્વામીની કરેલી વિલક્ષણ બહાર-અને જનતાખાનાને માર્ગેથી નાસ્તી જતાં રંજમહેલને લગાડેલો અંગાર-બાદશાહ આલમગીર સામે દુર્ગાદાસના વિરોધિત ઉદ્ગાર-દિલ્હીના કાંગરાપર થઈને સમરસીંહનું જેલખાનામાં આગમન-અને બહાદુરી ભરી રીતે બંને વીરોએ કરેલું પલાયન.

પ્ર. ૩—નંદા માટે મુકરર થયેલો ચંદ્રસિંહના મહેલનો એક ખંડ ચંદાપર ચાલાકી ચલાવવા જતાં ચક્રર ખાઈ ગયેલે વંદન પ્રસારીનો સ્વાંગધારી નંદાને ફસાવવા જતાં ચોતેજ ફસાય છે.

પ્ર. ૪—અરવલ્લીમાં અછતસીંહનો આશ્રમ. સમયસર છેડ-
રાઓ સાથે તેજસ્વી ક્ષત્રિ મૂર્તિ અછતસીંહ તથા દિલીપસીંહ વીરોચિત્
સ્મતગમતમાં ગુલતાન, બિલ્લખાણના મેળાને લીધે અછતસીંહને પોતાની
પૂર્વ સ્થિતિનું થએલું જ્ઞાન અછતસીંહનો આંતરીક ખેદ-અને તેને પક-
ડવા આવેલા ચંદ્રસીંહ સાથે દ્વંદ્વ યુદ્ધ થતાં દુર્ગાદાસ આવા જાગતાં
પુરિદ્ધાર, અછતસીંહને હાથે કેદ.

પ્ર. ૫—જેઠપુરનો કિલ્લો. જેઠપુરને ઘેરા ઘાડીને મોગલ સૈન્યનો પ-
લાવ, બાદશાહ આલમગીર મુખ્ય સેનાપતિને સાવચેત રહેવાની સુચના
આપી ગુપ્ત તપાસ માટે જાય છે. શોખીન સેનાપતિ સ્વસન્નાતા બળમાં
પોતાને નિર્ભય માની રંજરાગ અને જ્ઞાનતાનમાં ગુલતાન થાય છે. સમ-
રસીંહ તથા નંદન ઉસ્તાદ અને સરકા તથા નંદા નાયક બની છાવણી-
નાં દાખલ થાય છે. અને સર્વને જ્ઞાનતાનમાં જ્ઞાન હુલ્લાવી યુદ્ધ માટે
તૈયાર થાય છે. દરમ્યાન હુપી તપાસ માટે ગંગેલો બાદશાહ પાછો આવીને
છાવણીની આ સ્થિતિ જોઈ ઉરકંટાય છે ગવૈયા મરળને કેદ પકડવા જતાં
સમરસીંહ વગેરે ખુદાં થાય છે. દુર્ગાદાસ પણ દાખલ થાય છે. પ્રચંડ
સમરનાલ જાગતાં મદમસ્ત મોગલ સમ્રાટ એક નરવીર સ્વામી બનત
સામન્તને હાથે કેદ પકડાય છે.

ટખલો.

પ્ર. ૬—ચંદાનો અવાસ. નંદા પોતાના પુત્ર નંદન સાથે પરાજી ચૂક-
વાથી તેના આરા મુકી દઈ છલ્લીવાર ચંદાને ફસાવવા વદનલાલ કાવ-
તરે કરે છે, પણ તેમાં પોતેજ ફસાય છે અને પરિણામે કંટાળી નબ-
પલિત જીવન જાળવાને પ્રતિજ્ઞાબદ્ધ થાય છે, નંદન પિતાની મતિ શુદ્ધિ
કરવા તેને યોગીશ્વરીનાં દર્શને લઇ જાય છે.

પ્ર. ૭—જેઠપુરમાં ભવ્ય રમ્મ દરબાર. ચંદ્રસિંહને મારી, અછ-
તસીંહને રાજ્યાસેહલ, લોખંડી પેટીનું વિવરણ, દુર્ગાદાસે પોતાને પ્રાપ્ત
થતી અખુટ દોલતનું પોતાના નવા રાજાને કરેલું સમર્પણ, યોગીશ્વરીનાં

પૂવે પરિચય, તેણીના આદેશથી સમર-સરલાના હસ્તમેળાપ અને સ-
 આટ આલમગીરના હસ્તથી અછતસીંહને તાજ પહેરાવવાની પવિત્ર ક્રિયા
 સાથે “સ્વામી ભક્ત સામન્ત” ની સાત્વિક ભક્તિ રૂપી દૈવી શક્તિથી
 પ્રલયકાલીન પીડાઓ ભોગવતી મરૂ ભૂમિને અનુપમ સ્વરચીય આનંદ
 સમર્પવા સાથે અમારા “સ્વામી ભક્ત સામન્ત” નું દ વન કર્તવ્ય અને
 અમારો આ નાટ્ય પ્રયોગ ઉલ્લસ એકી સાથે સ્વયંભૂની દયાથી
 સમાપ્ત થાય છે.

શાન્તિ:

શાન્તિ:

શાન્તિ:

“સ્વામી ભક્ત સામન્ત”

નાટકનાં પાત્ર પરિચય.

પુરૂષ પાત્રો.

જશવન્તસિંહ.....જોધપુરના મહારાજા.

અણ્ણતસિંહ.....મહારાજા જશવન્તસિંહનો બાલકુમાર.

દુર્ગાદાસ.....જશવન્તસિંહનો પરમ પ્રિય સરદાર.

(વીર સ્વામી ભક્ત સામન્ત.)

દીલીપસિંહ.....દુર્ગાદાસનો દેવી દીકરો.

સમરસિંહ.....દુર્ગાદાસનો લઘુ બંધુ.

ધીરસિંહ (ધીર)...દુર્ગાદાસનો વફાદાર નોકર.

ચંદ્રસિંહ.....સાઠોડ જાતિનો કટ્ટો શત્રુ, એક પુરિહાર,
દીલ્લીની શહેનશાહતનો એક સરદાર, સ-
મ્રાટ આલમગીરે માનેલો વફાદાર.

આલમગીર... ..(ઔરંગઝેબ) જમખાસિદ્દ દીલ્લીનો મોગલ
સમ્રાટ.

દિલ્લેશખાન.....મોગલ સેનાધિપતિ.

ચંદન.....એક પદિઆર.

વંદન.....ચંદ્રસિંહનો પદિઆર નોકર.

નંદન.....વંદનનો પુત્ર.

સત્રી પાત્રો.

રાણી મહામાયા... જશવન્તસિંહની રાણી, મરૂભૂમિની માનવંતી
મહારાણી; અજીતસિંહની જન્મદાતા માતા.

દુર્ગાવતી..... “સ્વામી ભક્ત સામન્ત” દુર્ગાદાસની દેવી
ગુણવાળી પત્નિ.

યોગીશ્વરી..... જશવન્તસિંહના પરમપ્રિય અર્ગસ્થ સરદાર
તાહરસિંહની “નિરૂપમા” કન્યા; દેશ સેવાયે
યોગ સાધના સાથે તત્પર રહી દુર્ગાદાસ
વએરેને દેવી સદાય દેનારી પ્રચંડ પ્રભાવશાળી
પરમેશ્વરી.

સરલાદેવી..... ચંદ્રસિંહ પુરિહારની પુત્રી.
સમરસિંહની સ્નેહ સ્યામિની.

ચંદ્રિકા..... ચંદ્રસિંહ પુરિહારની અસ્થિર હૃદયની પત્નિ,
સરલાની અપર માતા.

નંદા..... સરલાદેવીની સાથે ચંદ્રિકાની દેખરેખ નીચે
ઉછરેલી પદિઆર ભાતિની એક અનાથ કન્યા
અને નંદનની પ્રણયિની.

ચંદા..... નંદાની સમી બહેન અને ચંદનની પ્રિયા.
એ ઉપરાંત દાસ દાસીઓ, સાહેલીઓ, અન્ય સ્ત્રીઓ અને
બીજા કન્યા વએરે.

॥ ॐ श्री हरि ॥

સ્વામી ભક્ત સામન્ત

નાટકનાં ગાયનો.

અંક ૧ લો.

પ્રારંભ પ્રાર્થના.

મંજળાચરણ—

૧

વંદુ વિશ્વરામ

શરણુ ગ્રહું શુભ શાન્તિ આપ

ધ્રુવ ધર ધરણી ધરા

વિમળ મતિ ગતિ પ્રબળ કૃતિ દે,

વિજય કાયં કરવા

વંદુ

વંદુ

બાળાઓ—

૨

જપે સ્વામી પુરા ખ્યારે,

મુલાગી તે તરે તારે;

બલિકારી એવા જન અવનિમાં અવતરે,

સ્વામી ભક્તિ છે સારી મુખકારી અંસારે;

કેમલ કુસુમ ક્યારી,

જેવી વીરયશ કયારી;

વીરજન જગત ઉદારે, ઉગારે, સુધારે

જરે૦

મહામાયા—

૩

પતિ ના શાન્ત થાય

સુત શોકથી સ્વામીની સ્થિતિ

વિષમ અતિ થાય

પતિ૦

વિદારો વિપત્તિ પતિ પુત્ર ઉપરથી

વિનવું વિભુજી કરો સહાય

પતિ૦

સરલા—

૪

યૌવનના રંગે રંગાતાં આ નેન

અંગે અનંગનું ઘેન

યૌવન૦

કળી કુસુમની ખીલી ગુલાખી

અલી સતાવે દિન રેન

યૌવન૦

મીઠી સુરતીએ દીઠી દિવાની

થઈ છું ન આવે મન ચેન

યૌવન૦

સરલા અને સખીઓ—

૫

સખી વર્ગ—શરમથી શીદ સુકાઈ મરે ?

શાણી સરલા રોષ કરે કાં ?

પધારતાં પ્રિયતમ પ્રીતિના પાઠ પુરા પઢજે

શરમથી૦

સરલા—વૃથા વેણુ શાં વઢે વેવલી વળી વળી વાદ કરે

સખી—અતંગ તહારા અંગ અંગમાં જખરો જંગ કરે

શરમથી૦

સરલા—શીઢ ખીજાવો ના લજવાઓ જાઓ જાઓ જટરે

સખી—મન્મથ સાથે મળવા માટે ચાલો ચટપટ રે
શરમથી૦

૬

સમરસિંહુ અને સરલા—

સરલા—પ્રાણ સુંદરનર મુદલર વર પામી

સ્નેહ સરવર છો સ્વામી

પ્રાણ૦

સમર—ન્યારી પ્રેમક્યારી સ્નેહવારિ સીંચવળે ખ્યારી

પ્રાણ૦

સરલા—સુકેમળ ક્યારી સીંચીવરિ સુખદ રાખું સારી

સમર—ખ્યારી મહારી થયો અતિ આભારી

સરલા—આભારી વિચારી ઉદારી સંભારી નારી તમારી આ

લેનેજી સુંદીર સ્વામી

પ્રાણ૦

નંદા—

૭

આજે આનંદનો પ્રસંગ રંગ અંગમાં

બુલીછું ડુલીછું પુલીછું એક તાનમાં

આજે૦

ભાન બુલી મોહે ડુલી છબીલા

આવો તલપું છું હું પ્રિતમ પ્રાણ

આવો કન્હાઈ છુપાઈ રહ્યા શું ?

પૂર્ણ પ્રીતિ પાળું પ્રીતમ પ્રાણ

આવે અલખેલો તો લાવે લાખેણી દહાણ

આજે૦

નંદા નંદન—

૮

નંદા—સ્વામળા સંગમાં સુ રંગમાંરે

સદા બુલીયે રે (૩) રતિ રંગમાં

નંદન—અંગનાં અંગમાં ઉમંગમાં રે

રહુ રંગથી રે (૩) પ્રિયા સંગમાં
વિવાહ રૂપાળા, થાશે તો બાળા ?

નંદા—રમણું રસીક રસ રંગમાં રે

સદા૦

નંદન—પરણી ખ્યારી, પ્રીતિ વધારી

નંદા—ફરણું થઈ મસ્ત મદન જંગમાં રે

સદા૦

વારાંગનાઓ—

૬

ઓ આલીઓ, આવો, ગાવો ધુમ મચાવો

આલમગીર વધાવો૦

વધાવો આલી આવો, શાહી ગુણ ગાવો

બલિહારી વારી ધારી ખ્યારી વારિ વરસાવો

ઓ૦

તખત તાજે શાન્તિ રાજે જીવો બહુ સમ્રાટ

શહેનશાહી શાન્તિદાઈ જગ છવાઈ

રહે કાયમ શિરતાજ

ઓ૦

આ પ્રસંગે સૌ સંગે ઉમંગે ગુણ ગાવો

વિજય જય થાઓ

ઓ૦

ફર્માવતી—

૧૦

મહારા જીવન તારા, જીગર ખ્યારા બાહુડા

મહારૂં બાળ સુકોમળ દીલ્લર દીલારામ

ભાણું મનહર મુદ્દલર મીઠું મીઠું મુખડું

મહારા૦

ખરૂં જીવ જીવ મંજીવ જીવ સુધાનુ ધામ

ખ્યાણું રંગભરી ઉમંગ અંગ તુજ ઉજળું—

મહારા૦

દુર્ગાવતિ દુર્ગાદાસ સમરસીંહ—

આજ રાજ કાજ કરશું તન મન ધનથી ભારી
નેક ટેક નિશ્ચય એ સ્વામી બક્ષિત સારી આજ
અસી આ કરમાં ધારી, હેશું અરિ વિદારી
વફાદારી ખ્યારી અમારી વીર ખુમારી ન્યારી આજ

દુર્ગાદાસ—આત્મજ આ તૈયાર છે આજ્ઞાધારક આજ
માત તાત માલીકની સેવા કરવા કાજ—આજ

ચંદા ચંદન—

૧૨

ચંદા—પ્રાણ ખ્યારા પધારો રસધેલા રંગમાં
રસધેલા રંગમાં, પ્રિતીના પ્રસંગમાં પ્રાણ

ચંદન—બહાલી વિહાલી બલી તું વૃક્ષે વળગી વેલ; વાહવા

ચંદા—વાહ રસીલા છેલ છળીલા રંગત રસમય રેલ—પ્રાણ

ચંદા—ચંદન—વંદન—

૧૩

ચંદા—મહારા વાલમ કહોને હવે ક્યારે મળશું ?

હવે ક્યારે મળશું, પ્રિતપાન કરશું ?

વંદન—ખ્યારી ચંદાના વર બની પરવરશું મહારા

ચંદન—મેમ આપણો આપણને જલદીથીરે મેળવશે

વંદન—વંદન બદા વેગેથી ઘર તાડ રે ભેળવશે

ચંદા—એ બાણી ચિછાણી રે વાલમને વેગે,

વધાવી લઈશ હું

મહારા

અંક બીજો.

દુર્ગાવતિ—

૧૪

પ્રભુ ક્યાં શોધું હું ભરથાર
સ્વામી વીણુ સુનો સૌ સંસાર.....પ્રભુ
બાળકને લઈ ગયો અભાગી
ગયાં સર્વકો મુજને ત્યાગી
હવે મળે ક્યાં ભાળ ?

સ્વયંભુ રહાય કરો તત્કાળ.....પ્રભુ

દુર્ગાવતિ, સમરસીદુ— ૧૫

દુર્ગાવતિ—ચાલો બંધુ ચાલો સ્વાનું સંકેટ ક્યારે કપાશેરે
ગારવ ક્યારે ગણાશે ક્ષત્રિનું.....ચાલો
મળે જ્ઞાત ક્યારે મમ વલ્લભ ક્યાં શોધીશું
જંગલ ધનમાં ?

સમર—શાન્તિ ધરતાં, આન્તિ હરતાં

હું ખદ પંથ દુર થાશે રે...ચાલો
ધરો માત મમધીર હૃદયમાં રહાય શ્રીહરિ થાશે ક્ષણમાં
સાથે ફરશું, શોધી વળશું
સર્વ કાર્ય સરી જશે રે.....ચાલો

દુર્ગાદાસ—

૧૬

પ્રભુ ક્યારે સફળ થાયે આશા રે પ્રભુ
સ્વામી ભક્તિની ભવ્ય પ્રતિજ્ઞા
કરો પૂણ જગત્રાતારે— પ્રભુ

શક્તિ સમર્પિ સહાયક થાઓ

હરો કષ્ટ ભૂમાતારે—

પ્રભુ

શરણા—

૧૭

માતા કર મહેર લગાર આ અન્યાય તો થાયે
કન્યાથી કશું નવ કહેવાયે, દીકરી દોરો ત્યાં દોરાયે

માતા૦

જ્યાં દીકરી બહુ દુઃખથી થાયે

તે ઘર નર્ક સમાન ગણાયે—સુખ જાયે દુઃખ થાયે

દીન બંધુથી તે દંડાયે—

માતા૦

નંદા—

૧૮

લટકે, ચટકે, બની કામળગારી નારી સર્વેને માડું

નયનનો માર

નાતમ નખરા કરનાર

હું મોહક મનહર મદમાતી મલકાતી છું શુલનાર

લટકે૦

નેનકટારી મારીને ભારી, નરને કડું લાચાર

સખીઓ-શાણી રંગીલી છેલ છબીલી જોજો ન ખાતી હાર

નંદા—છે મહારી, મનહારી ગતિ ન્યારી

જોઈ લાન બુલે, પડી મોહ બુલે, રૂપ રંગે હુલે

સખીઓ—કદી તું ન બુલે—“ના, ના”—

લટકે૦

ચંદન, ચંદાનું—

૧૯

ચંદા—ઠગ રૂપ ધરી ઠગનારા, આજ રૂઠ્યા બધા

દીન તહાર

ચંદન—પ્રાણ ખ્યારો તહારો છું હું ખ્યારી

ચંદા—હઉં ઉતારી ત્હારી ખુમારી; પરનારીથી ખ્યાર ?

ચંદન—ખ્યારી મારો ન માર

ચંદા—ઠાર માફે ગમાર તને; વોય વોય— ઠગ૦

ચંદન—હાય નારી નઠારી અકારી, નથી એકે
ઉગરવાની ખારી

ચંદા—બલિચારે ન સાર ! કફે પુરો ખુવાર
માફે જીતિથી માર તને વોય વોય ઠગ૦

માફેડી પ્રજા અને દુર્ગાદાસ—૨૦

પ્રજા—ધન્ય ધન્ય છે દુર્ગાદાસ આશ છે ત્હારી એક બળવીર
કર્મવીર તે મફે ભુમિતું જાતું રાખ્યું નીર,
મુક્તિ કર જટ મારવાળની સત્ય સિંધુ મહાવીર
ધન્ય૦

દુર્ગા—જાઓ, સિધાવો સુખે જાંધવો ધરી હૃદયમાં ધીર
શ્રીવર કરશે રૂઢાય સર્વેને શરખે રાખો શીર-ધન્ય.

દુર્ગાદાસ— ૨૧
માતૃ ભક્તિ પીતૃ ભક્તિ સત્ય સુખદાઈ
રાજ્ય ભક્ત ભૂમી ભક્ત ધન્ય જગતમાંહો. માતૃ૦
ધર્મ કાજ છોડી લાજ થાય દેહ ત્યાગી,
જાય સ્વામી ભક્ત એહ સ્વર્ગમાં સુભાગી-માતૃ૦
માતૃ રૂણ કાજ કફે પૂર્ણ પ્રેમ ધારી
ગીરામાં ગજવું એક સ્વામી ભક્તિ સારી-માતૃ૦

ચંદન, ચંદન, ચંદા— ૨૨

ચંદન—સોગન લઉં નંદા ચંદન સોગન લઉં

નંદા ચંદા—સોગન અમારા કેવાં ગણીને ?

વંદન—તમને વહુ દીકરી માનીને, સોગન ખોટા

લઉં જાણીને સોગન૦

નંદન, નંદા, ચંદા—મતિ પિતાની હવે સુધરશે

વંદન—વંદન નંદાને મળી જશે, સોગન લીધેલા

ટળી જશે. સોગન૦

ચંદ્રિકા—

૨૩

લાગે છે કેવી લાલની લટકાળી છળી.

બલિહારી ખ્યારા ઓ વાટું હું ઘસી ઘસી "

હૃદયેથી તારી મૂરતી જતી નથી ખસી લાગે છે.

દેખું છું દુર્ગાદાસની છળી મન વસી

સુરત દીલારામની દીલ રહી ઠસી,

આવોને આવો આલિંગું હું હસી હસી

લાગે છે૦

અંક ત્રીજો.

સરલા અને દુર્ગાવતિ— ૨૪

આવોને કરો પ્રભુ બહારરે

આ હૈયું કપાય, સ્વામીની બુદ્ધાઈ

સતિઓથી ન સહેવાયે

આ૦

સતિને છાજે પતિની પુનીત પ્રિતી

કૃષ્ણ કૃપાળુ કર સંકટે સ્હાય

આ૦

સમર સરલા—

૨૫

સરલા—મળ્યા મોહન સલુણાસાર, જીવન આધાર,

મુખ લ'ડાર

સમર—ખરી તું નાર ખુબીદાર, એવી દીલદાર

જીગરના તાર

સરલા—કર્યા ડંકા રૂતુ રાજે, કદી કાન્તાર આ ગાજે

સમર—પ્રિયુના પ્રેમને કાજે વિરહ સાજે પ્રિયા લાજે

મળ્યા૦

સરલા—બનાવી ખડાવરી આજે મદન મહારાજના રાજે

સમર—છબીલીની છબી છાજે, સલુણી રનેહના સાજે

મળ્યા૦

દુર્ગાદાસ—

૨૬

વીર નર હોય તે તો વિપત્તિથી ન કદી ડરે છે

વિકટ વેરાનને વળી જેલ તે મન મહેલ ગણે છે

નેક ટેકમાં છેક જે સ્વાર્થ પરાયણ થાય

વરે વિજય નહિં તે વળી, પડે પાછા, ખાજી

હારી જાય

કીર્તિ શુભાભ્યાથી મરતું લડું છે

વીર જીવન અતિ ઉજાણું છે.

૨૭

નંદા—પ્રિત ખ્યાલી પીયો મતવાલી પ્રિયાના હાથની

નંદન—ખ્યાલી બહાલી શુભલાલી, પીતાં પ્રગટે છે લાલી

હૃદયના બહાલી.....પ્રિત૦

નંદા—આવો ખ્યારા આવો, રંગત લહાવો, રંગ ગમાવો

નંદન—પ્રિતપાન કડું, રસવાન કડું

નંદા—પિયુ પરમ સુખદ છો શ્યામ

જપું નિલ નામ, જવન આરામ.....પ્રિતમ

૨૮

અજીતસીંહ, દીલીપસીંહ અને બાળમંડળ—

દોડો છોડી સુસ્તી, રમીએ દડા ગેડીની કુસ્તી

અજીત—રમું રમાડું ક્ષત્રા જાયો દહીં દાવ હું ધારી

સર્વ—આવોજી આવોજી રમીએ વીર રમજ આ સારી

સરખે મગખા બાળ આપણે રમવા રંગ ઘણેરો

આ ફેંકેલો દડો દોડીને વીર બહાદુરો ઘેરો-આવો

દોડો દોડો દડો દોડતાં ઝડપ હાથમાં ખાલો

ઝડપ ચલાવો દાવ ચોટથી ચાલો ચતુર ચાલો-આવો

સરલા, નંદા— માફી. ૨૯

બાણી નેણ મીઠાં હાણે મારેતી

દીની પ્રારણ વણને સીકાયતી

જુદાં જોડે વીધાસીં એકે

છોડે છપરતે માફી મરડે.....બાણી

તોને હુસ્નને દીદાર કરીયાસી

હોસ અકલમેં દમ વીયાસીં.....બાણી

આશક તોસેં એક બાત કીયોસી

બાઈ બેહજ બાયાંતી.....બાણી

દેન, નંદા, ચંદા, ચંદન, વંદન—૩૦

તારે—ભૂલી જતા નહિં— ના-ના-ના-ના
સાધુ બના લેખ લખવતા નહિં.....ભુત્રી૦

દન—ધરુક નાહું કરવાની હું આજે બાધા રાખુ

તારે—સુખે ફરજો ભક્તિ કરજો

મોક્ષ મળે અંતે જેથી.....ભુલી૦

વંદન—મલીર મધાપીર કયામારી કે કરિયે

જઈ માળા જપશું.....ભુલી૦

૪ પાઠ—

૩૧

જય જહુનાથ, રઘુનાથ, જગતાત પ્રભુ

તારણ તરણ, ધ્રુવ ધરણ ધરણ વિભુ

ભરત સ્વાયં તાત

કરો પૂર્ણ કૃપાનાથ

અજર અમર હર

અટલ અચલ આપ.....જય૦

ૐ શાન્તિ ॥

ૐ શાન્તિ ॥

જાહેર ખખર.

અમારી કંપનીના નીચલા નાટકોનાં ગાયનોની ચોપડીઓ
જ્યાં અમારો સુકામ હશે ત્યાંથી નીચલી કિંમતે રાદરેથી
મંગાવ્યાથી મળશે.

ચોપડીનું નામ.

કિંમત.

ખિલ્લમંગળ ઉર્ફે સુરદાસ.....	૦—૨—૦
શ્રી ભક્તિવિજય	૦—૨—૦
સુરેખા હરણુ	૦—૨—૦
નાગર ભક્ત.....	૦—૨—૦
નીલમ માણેક.....	૦—૨—૦
મનહર-મેના	૦—૨—૦
યોગકન્યા	૦—૨—૦
મહાચેતા-કાદમ્બરી.....	૦—૨—૦
રંગની-ચંદ્ર	૦—૨—૦
જાહેર શમશીર.....	૦—૨—૦
શ્રી જયમતી.....	૦—૨—૦
માતૃપીતૃ ભક્ત પુંડરીક.....	૦—૨—૦
ઉર્વશી-પુરુષ.....	૦—૨—૦
હોથલ પદ્મણ્ડી	૦—૨—૦
જેસલતોરલ.....	૦—૨—૦
બીરબલ પાદશાહ.....	૦—૨—૦
ચંદ્ર પ્રભા	૦—૨—૦
પ્રવીણસાગર.....	૦—૨—૦
કનક-કેશરી.....	૦—૨—૦
પીપાભગત	૦—૨—૦
રાજલીલા	૦—૨—૦

